(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 38. 19. вересня 1943 Рік І.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
Піврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Фюрер про зраду, якій рівної нема в історії

Доля Італії хай буде для всіх наукою

БЕРЛІН. — У п'ятницю ввечері Фюрер виголосив з Головної Кватири промову, звернену до німецького народу. Вказуючи на те, що зник тепер тягар гнітучого очікування, він ствердив, що ось прийшла хвилина, в якій він знову може промовляти.

„Провал Італії, що тепер прийшов, можна було вже здавна передбачувати — говорив Фюрер дослівно — і то не наслідком недостачі відповідних італійських можливостей для успішної оборони, чи наслідком того, щоб забракло потрібної німецької допомоги, але радше наслідком того, що завели, чи — краще виявили нехіть ті елементи, що тепер на завершення плянових саботажів, довели до капітуляції.

Бо тепер довершилося лише те, до чого ці люди вже від років змагали. Це перехід італійського державного проводу від німецької держави, об'єднаної союзом з Італією, до спільних ворогів.

Коли Англія й Франція у вересні 1939 р. об'явили війну Німеччині, Італія була обов'язана, згідно з умовами, заявити свою солідарність з Німеччиною. При цьому та солідарність була обоснована не лише умовами пакту, але також тією долею, що її на майбутнє придумали вороги, як Німеччини, так і Італії.

У спільній боротьбі за кращу долю

Відомо, що Мусоліні мав сильну постанову розпорядити в Італії — згідно з умовами — негайну мобілізацію. Але тим самим силам, які сьогодні довели до капітуляції, в серпні 1939 р. вдалося не допустити до того, щоб Італія приступила до війни. Як Фюрер німецького народу, я мусу мати зрозуміння для цих надзвичайних внутрішніх труднощів Дуче. Тим то я ні тоді, ні пізніше не натискав на Італію, щоб вона додержала союзницьких зобов'язань. Навпаки: я залишив італійському урядові повну свободу, або зовсім не встрявати у війну, або, як уже встрянути, то в такий час, який підходив урядові і який він міг зовсім свобідно означити. В червні 1940 р. Мусоліні вдалося осягнути внутрішні передумови для приступлення Італії до війни по боці Німеччини.

Боротьба в Польщі була в тому часі так само вирішена, як і боротьба в Норвегії, боротьба проти Франції і її англійських союзних армій на суходолі. Та все ж я мусів дякувати Дуче за поставу, яку, як мені було відомо, можна було внутрі краю переперти серед найбільших труднощів — не з боку італійського народу, але з боку деяких кол. З того часу Німеччина та Італія боролися разом. На багатьох боєвищах спільно проливано кров. Ні в якій хвилині, ні Дуче, ні я не сумнівалися в тому, що вислід цієї боротьби рішатиме про бути чи не бути наших народів. Тож згідно з тим Німеччина, хоч сама стояла у важкому змаганні, аж до меж можливостей помагала своєму союзникові.

Багато пропозицій для цієї допомоги військові можновладці Італії від самого початку або зовсім відкидали, або приймали під умовами, що їх годі було виконати. В даний час громадянство одержить докази, з яких виходить, скільки Німеччина у спільній боротьбі за долю свого союзника зробила і в дальшому готова була робити. Але ж бо і сам нім. вояк на спільних боєвищах зайняв таку поставу, яка його всюди відзначала, бо як би не його участь, то Північна Африка вже взимі 1940-41 р. була б для Італії втраченою. Ім'я маршала Ромеля на віки зв'язане з цими німецькими осягами.

Коли весною 1941 року Німеччина рішила помогти Італії на Балкані, то це не сталося ради здійснення власних намірів, але тільки для того, щоб помогти союзникові і усунути спричинену його поведенням небезпеку, яка — природно — загрожувала також Німеччині. Німеччина принесла ці жертви майже в той саме час, коли вона мала більше, ніж досить, власних турбот в області загрози большевицького наступу проти всієї Европи, наступу, якого можна було кожної годани сподіватися. Кров численних німецьких громадян припечатала союзницьку вірність німецького народу.

Неповторна кривда найбільшому синові італійської землі

Але Німеччина і я, як її Фюрер, могли зайняти цю поставу тільки свідомі того факту, що на чолі італійського народу стояв один з найвизначніших мужів, що його видала нова доба, найбільший син італійської землі від часів занепаду античного світу. Його безумовна вірність давала спільному союзові передумову для успішного існування.

Його упадок, завдані йому безчесні образи, колись відчуватимуть генерації італійського народу, як найглибшу ганьбу.

Останнім вирішальним моментом для постановленого віддавна державного замаху було домагання Дуче одержати більші повновласті для успішного ведення війни. Якнайгостріші заходи проти отвертих военних саботажистів, проти реакційних ворогів соціяльної справедливости, а тим самим проти ворогів спротиву італійського народного тіла, мали цьому служити. Мусоліні ще в останній хвилині хотів виключити підступних ворогів італійського народу в боротьбі за бути або не бути, щоб таким чином забезпечити майбутнє Італії. Зрозумілим є біль, який я особисто відчув в обличчі неповторної історичної кривди, якої зазнала ця людина, та негідної поведінки з нею, яка цю людину, що понад 20 літ жила тільки в журбі за свій нарід, зіпхала до рівня звичайного злочинця.

Вірність — незаступима вартість

Я був і є щасливий, що смію цю велику й вірну людину назвати своїм приятелем. Крім цього я не навчився, згідно з потребою, від випадку до випадку зміняти своє наставлення, або хоч би тільки його заперечувати. Я думаю, що, не зважаючи на деякі суперечні погляди, у житті народів так само, як у житті кожної окремої людини, вірність являється незаступною вартістю, без якої людська суспільність мусіла б захитатися, а її організації мусіли б скоріше, чи пізніше розлетітися. Не зважаючи на це, також і після цієї ганебної події, німецькі війська на Сицилії, німецькі летуни, залоги підводних човнів, швидкоплавних човнів, різного роду транспортних кораблів і т. д. на суходолі, в повітрі і на морі у найвищій мірі й далі виконували свій обов'язок.

Може ще сьогодні з тактичної доцільности противник це промовчує, але нащадки колись ствердять, що, за винятком небагатьох чесних італійських формацій, від того часу в першій мірі тільки німецькі війська своєю кров'ю боронили не тільки Німеччину, але й також італійську землю.

Шляхом крутійства і брехні

Факт, що тепер італійський державний провід рішився зломити союз і виступити з війни і таким чином саму Італію зробити тереном війни, він може обосновувати якими будь причинами, він може ще представити як конечність, але він ніколи не знайде виправдання для факту, що це сталося без попереднього повідомлення союзників. Не тільки це: того самого дня, коли марш. Бадолію підписав перемир'я, він попросив до себе німецького шарж д'афер у Римі та запевнив його, що він, марш. Бадоліо, ніколи не зрадить Німеччини, що ми мусимо мати до нього довір'я і що він нам докаже своїми ділами, що він гідний цього довір'я, що передусім Італія ніколи не думає капітулювати. Але ще в день капітуляції король закликав до себе німецького шарж д'афер і також зокрема запевнив його, що Італія ніколи не скапітулює, тільки об'єднана з Німеччиною на життя і смерть, думає вірно стояти по нашому боці. Ба, ще годину після проголошення зради, шеф італійського генерального штабу, Роато, заявив нашому військовому уповноваженому, що це повідомлення підла брехня і качка англійської пропаганди.

В той саме час представник італійського міністерства закордонних справ запевнював, що ця вістка, це типове британське крутійство, яке він думає заперечити, щоб за 15 хвилин після того признати, що — природно — ця справа згоджується, та що Італія справді виступила з війни. В очах демократичних нацьковувачів до війни, та в очах теперішніх італійських урядових політиків ця поведінка може уявляти собою блискучий приклад тактично зручної державної політики, але історія видасть колись інший осуд і майбутні генерації Італії соромитимуться, що цю тактику стосовано до союзника-приятеля, який кров'ю і всякого роду жертвами виконував свій обов'язок у більших розмірах, ніж наказувала це буква договору.

Після того, як уже від двох років я мав нагоду приглядатися постійному впливові оцих реакційних і шкідницьких для власного народу кругів, наставлених негативно навіть до соціяльних завдань Італії, то від хвилини упадку Дуче ледве чи можна було сумніватися у справжніх намірах цієї зміни уряду.

Протизаходи заздалегідь приготовані

Тим то я, як наказував обов'язок, дав розпорядження вжити тих заходів, що їх у такому випадкові можна було вжити, щоб Німеччину зберегти перед такою долею, яку марш. Бадолію і його люди спричинили не лише для Дуче та італійського народу, але яку вони також хотіли приготовити й Німеччині. Інтереси національного военного проводу німецького народу для нас такі ж святі, як і зобов'язуючі. Всі ми знаємо, що в тій безпощадній боротьбі за бажанням наших ворогів знищать переможених у той час, коли лише за переможцем залишається можливість життя. Тим то ми схильні з холодною рішучістю в цілому

і в подробицях вживати завжди тих заходів, які надаються для того, щоб завести оподівання наших ворогів. Але ж бо й численні чесні італійці тепер самі заявили себе нерозривно зв'язаними з дотеперішньою боротьбою обидвох народів.

Те, що Італія відпала, з військового боку мало значне. Бо в цій країні вже від кількох місяців у першій мірі німецькі сили піддержували і вели боротьбу. Цю боротьбу ми будемо тепер продовжувати, вільні від усяких обтяжуючих хитань.

Ні час, ні збройна сила не переможуть німецького народу.

Спроба міжнародної плютократичної кліки, так, як в Італії, розторощити спротив Німеччини, просто дитяча. Вони міняють у цьому випадкові німецький нарід з іншими. Сподівання знайти в ньому зрадників так, як знайдено в Італії, спирається на цілковитому незнанні суті націонал-соціялістичної держави. Їх віра, що в Німеччині вони також можуть довести до такого ж 25-го липня, сперте на основній помилці, так щодо мого особистого становища, як і щодо постави моїх політичних співборців, моїх фельдмаршалів, адміралів і генералів. Тепер більше, ніж будьколи перед тим проти цих заходів виступає власне німецький провід, як фанатично сцементована спільнота. Всяка біда тільки зміцнить нас у нашій рішучості. При цьому особисте життя для мене і так давно вже перестало належати мені самому. Я працюю у свідомості і в почутті обов'язку моїм причинком вабезпечити в майбутньому життя мого народу на цілі покоління. Що я маю право вірити безумовно в цей успіх, то це обосноване не лише моїм власним життевим шляхом, але також ростом нашого народу.

В 1939 р. ми самі лише одні і залишені мусіли прийняти війну, яку нам видали наші противники. Ми діяли, згідно зі засадами Клявзевіца, що в усяких умовах краще вести героїчний спротив, ніж трусливо піддатися. Тим то я вже 1 вересня 1939 р. заявив у Райхстагу, що ні час, ні збройна сила не переможуть ніколи німецького народу. Від того часу в першій мірі нашими власними силами відперто ворога подекуди на більше, ніж на тисячу кілометрів від німецьких кордонів. Лише повітряним шляхом може він тероризувати німецький край. Але й тут повстають технічні та організаційні передумови, щоб не лише остаточно зломити його терористичні атаки, але й пімстити іншими успішнішими заходами. Тактичні необхідності можуть нас змушувати в цьому велетенському дієвому змаганні цей чи інший раз на якомусь фронті дещо віддати, або обминути якусь окрему загрозу, але ніколи не зломиться сталевий обруч, який, викований німецькою батьківщиною, і вдержуваний геройством і кров'ю наших вояків, охороняє Німеччину.

Фюрер закінчив свою промову закликом до німців, щоб вони на всіх царинах теперішньої боротьби зробили всі потрібні висновки. Він закликає німецьких вояків, щоб вони виконували свій святий обов'язок та підкреслив, що об волю і зусилля всіх німців розіб'ються всі спроби противників Німеччини. Подяку за те, якої сьогодні не можна висловити словами, колись віддадуть майбутні генерації. Доля Італії — сказав при кінці Фюрер, — хай буде наукою для всіх!

ШВЕДСЬКА ПРЕСА ПРО ПРОМОВУ ТА ПРО ПОДІЇ В ІТАЛІЇ.

СТОКГОЛЬМ. — Промова Фюрера та події в Італії знайшли великий відгомін у шведській пресі. Всі шведські часописи помістили промову Фюрера під великими наголовками. Наприклад „Свенска Дагблядет" приносить промову під наголовком „Мусоліні найбільший син Італії від античних часів". Часопис „Соціял-Демократен" дав такий наголовок: „Італія — великий тягар від 1941 року". Часопис „Гетеборгс Постен" приносить німецькі повідомлення під наголовками, що займають цілу сторінку. Крім того помістив часопис світлину Фюрера і Дуче. У своїй передовиці підкреслює часопис, що всі німці однозгідно заявилися за осудом Фюрера про Італію. Дослівно пише часопис таке: „Німці чесно виконували свої зобов'язання, але їх основно підведено. Безоглядної двоїличної гри Бадоліо не можна боронити". Зайняття Риму німецькими військами називає шведська преса драматичною й сенсаційною подією. Англо-американська машинерія не дописала на дуже важному пункті.

Надзвичайні повідомлення

Німецькі війська зайняли Рим

ГОЛОВНА КВАТИРА ФЮРЕРА, 10. 9. Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає до відома таке:

Зрадницький уряд Бадоліо в останніх тижнях, підготовляючи своє відступлення, зібрав великі сили довкола Риму, а саме місто приготовив до оборони проти німецьких військ, що стояли поза Римом. Як основу цього подавано небезпеку ворожого висаду на захід від Риму. Від капітуляції Італії 8 вересня ввечері розгорнулися довкола Риму бої між німецькими та італійськими військами. Німецький головний командант групи південь, фельдмаршал Кесельрінґ, притягнув підкріплення, розпочав наступ на Рим та поставив ультимат командантові.

Під цим натиском італійський командант у Римі скапітулював в обсязі 50 кілометрів. Розброєння італійських військ саме відбувається, зв'язок із німецькою армією в Неаполі і в Салерно встановлено. Охорону Ватиканського міста переберуть німецькі збройні сили.

В горішній Італії фельдмаршал Ромель з дивізіями своєї армійської групи, після короткого бою, що його одначе наші війська вели з найбільшою запеклістю, примусив італійські формації скапітулювати. Залізниці і шляхи, що з Каринтії і з Тиролю ведуть до горішньої Італії, в незнищеному стані в наших руках, Лігурійське побережжя з Ґенуєю і Ля Спецією зайняті, долина ріки Еч і міста в просторі Больонії, Кремони прочищено, Трієст зайнято після короткого бою. Лише тут роззброєно більш як 90.000 італійців.

У південній Франції 4-та італійська армія без інцидентів віддала свою зброю військам генерала-фельдмаршала фон Рунштедта. Побережжя від Тульону аж до Ментоне зайняте нами.

На Балкані більшість італійських військових командних станиць, ставлячись до справи зі зрозумінням, уступили домаганням німецького головного команданта генерала-фельдмаршала фон Вайхса. Дивізії італійської групи Схід у Тірані та 11-ої італійської армії в Атенах в більшості вже склали зброю. Італійські воєнні і торговельні кораблі, що знаходяться на Еґейському морі, перейняла німецька воєнна фльота. Летовища, що досі були італійськими, та найважливіші пристані на Адрійському побережжі — зайнято. Тільки де-не-де відбуваються ще бої. Щораз частіші бувають випадки, що скрізь італійські формації переходять на бік німецької армії, щоб далі вести боротьбу. Таким чином зрада, що більшу і підступнішу від неї годі знайти в історії, вдарила по самих зрадниках. Італійські збройні сили вже не існують. Але на вічні часи залишиться погорда світу до зрадників.

Дуче на волі

ГОЛОВНА КВАТИРА ФЮРЕРА 12. 9. — Сьогодні німецькі спадуни й вояки охоронної служби та зброї СС. виконали акцію для визволення Дуче, якого держала в полоні зрадницька кліка. Випад удався. Дуче на волі. Таким чином зведено нівець плян уряду Бадоліо видати Дуче англоамериканцям.

Умови аліянтів, що їх прийняв Бадоліо

СТОКГОЛЬМ. — В неділю зранці в Лондоні подали до відома умови перемир'я в Італії. Текст звучить:

„Передова аліянтська головна кватира, 11 вересня. 3-го вересня представники генерала Айзенгавера та представник маршала Бадоліо підписали такі умови військового перемир'я:

1. Негайно припинити всякі ворожі дії італійських збройних сил.

2. Італія поробить все можливе, щоб не допустити до полегш для німців, які могли б принести користь у боротьбі проти союзних націй.

3. Всіх воєнно-полонених або інтернованих союзних націй негайно видати аліянтському головному командантові; жадного полоненого чи інтернованого не вільно тепер чи в будь-який інший час вислати до Німеччини.

4. Італійська фльота та італійське летунство має негайно з метою здачі перейти в ті місця, що їх подасть аліянтський головний командант враз із подробицями роззброєння.

5. Аліянтський головний командант може реквізувати італійську торговельну фльоту, з метою провести військову програму фльоти.

6. Негайно передати Корсику та ввесь італійський простір італійських островів та італійського суходолу аліянтам для створення операційних баз та для інших цілей, що їх аліянти вважатимуть потрібними.

7. Негайно забезпечити вільний доступ аліянтів до всіх летовищ і морських баз на італійському просторі, без уваги на те, в якому темпі прочищуватимуть італійський ґрунт від німецьких частин. Ті пристані й летовища мусять залишитися під охороною італійських збройних сил, поки цю функцію не переберуть самі аліянти.

8. Італійські збройні сили негайно відійдуть до Італії з усіх теренів війни, на яких вони в теперішню хвилину знаходяться.

Італійський уряд дасть ґарантію, в тому, що, на випадок потреби, всі італійські збройні сили, якими розпоряджає уряд, будуть вжиті до докладного і скорого виконання умов перемир'я.

10. Головний командант аліянтських військ зберігає за собою право вжити всіх заходів, що, на його думку, можуть бути потрібні для охорони та для інтересів аліянтських збройних сил, для дальшого ведення війни. Зі свого боку італійський уряд зобов'язується притягнути до того таку адміністраційну установу, або установу іншого роду, яку головний командант вважатиме за потрібне. Передусім головний командант створить аліянтський військовий уряд у тих частинах італійського простору, в яких він уважатиме за потрібні такі заходи у військовому інтересі аліянтських націй.

11. Головний командант аліянтських збройних сил має повне право виконувати заходи для роззброєння, демобілізації та відібрання військового вивінування.

12. Інші умови політичного, господарського та фінансового характеру, що їх Італія матиме ще виконати, будуть подані пізніше.

13. Умов перемир'я не опублікувати без попереднього дозволу головного команданта аліянтських сил. Текст зредаґований офіційно в англійській мові.

Оці умови перемир'я — це найганебніший документ, що його будь-який зрадницький уряд колинебудь стягнув на свій нарід. Кожний зокрема пункт наведених вище умов капітуляції уявляє собою велетенську зневагу італійського народу. Зокрема ж треба ствердити, що Бадоліо своїм підписом визнав також пункт 2, згідно з яким він, не лякаючись, що з сорому провалиться під землю, зобов'язався, скільки лише буде можливо, пошкодити своєму дотеперішньому німецькому союзникові, який стільки тисяч своїх найкращих синів склав у жертві для охорони італійської імперії. „Нагорода" Англії й ЗДА за все це є така, яка належиться зрадникам, що їх потребують, але водночас ними гидують: вона накреслена у 12 пункті умов про капітуляцію. Зрадницький маршал не вагався також ні хвилини підписати ті умови, в яких він власний нарід видає ненависті й самоволі немилосердного ворога. Пункт 12 умов про капітуляцію говорить в сухих словах, що італійці не можуть сподіватися від своїх ворогів ані спочуття, ані пощади.

ЗАЯВА ВІРНОСТИ ІТАЛІЙСЬКИХ РОБІТНИКІВ У НІМЕЧЧИНІ.

БОХУМ. Італійські робітники, що працюють у німецькому місті Бохум, видали резолюцію, в якій заявилися за фашистівським італійським національним урядом. В телеграмі до національного уряду заявили італійські робітники, що вони, вірні фашистівській традиції, ждуть готові на кожний поклик фашистівської Італії.

ОГЛЯД ВОЄННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Минулий тиждень перейшов до історії як тиждень важних політичних і воєнних подій. В ньому остаточно закінчився ланцюг тих політично-воєнних подій, що почалися в Італії 25. липня ц. р., коли прийшло там до ліквідації фашистівського режиму. Ворожі надії на те, що капітуляція уряду марш. Бадоліо стане початком нового великого наступу на Німеччину, провалилися. Після понад 6-ох тижнів напруження й непевности у політично-військових відносинах на Півдні Европи, минулий тиждень приніс остаточне рішення: усунувши всі непевні сили німецькі війська запанували всюди там, де досі з ними співділяла італійська армія. Так замість відкритих воріт до походу на Німеччину, ворог зустрінув новий зміцнений оборонний фронт!

У цих переломових хвилинах промовив до німецького народу Фюрер. Його промова, яку подаємо окремо на першому місці, з'ясувала відношення Німеччини до останніх подій в Італії, подала історію німецько-італійських взаємин за останні роки й сягнула в майбутнє, заторкаючи важні питання сучасної війни, зокрема підготову до відплати на Англії, й воєнну тактику на різних фронтах. Промова Фюрера доказала ще раз, що сучасна Німеччина має провід, який спокійно, але безперервно стежить за розвитком подій і завсіди вміє сильно вдарити всюди там, де того вимагає потреба.

На Сході

Большевики безнастанно далі наступали в південній частині східного фронту. Головні бої ішли, в Донецькому басейні, на захід від Харкова, над Десною, біля Конотопу і на південний захід від нього, на захід від Орла й Кірова, на захід від В'язми, здовж автостради Смоленськ—Москва. Продовжуючи свою тактику еластичної рухомої оборони німецькі війська залишили в Донецькому басейні міста Сталіно і висунений далі на південь Маріюпіль. Перед своїм відходом в обох містах німецькі війська знищили всі важні військові уладження і вивезли всі воєнні і харчові засоби. Бої були дуже завзяті й важкі, бо совіти безперервно кидали все нові резерви. Німецькі війська окружили на захід від Красноармійського одну ворожу стрілецьку дивізію та знищили штаб ворожої дивізії

Ворог постійно мав великі втрати в повзах, літаках і людях. Проте він безпощадно кидав нові маси людського й воєнного матеріялу, щоб до приходу дощевої осінної пори добитися якихось успіхів. Після 2-ох місяців важких боїв, хоч він зайняв деякі місцевості, йому ніде не вдалося проломити німецького оборонного фронту! Німецька боєва тактика показалася успішною й доцільною.

Не забувай у вересні зложити щедрий даток на студ. фонд!

Невдалі спроби большевиків

Крім масових наступів на кубанському мостовому причілку, що раз-у-раз повторяються, большевики рішили пробувати висадів. Одні їх частини висіли над Озівським морем на південний захід від Маріюполя, другі ж намагалися висісти під Новоросійськом на Кавказі. Німецькі та румунські війська знищили негайно ті большевицькі відділи, що висіли коло Маріюполя. Також не вдався ворожий висад під Новоросійськом. Німецька артилерія розбила більшість ворожих сил на морі, поки вони ще доплили до берега. З тими, що встигли висісти прийшло до боїв на суходолі і в скорому часі знищено одну групу. Таксамо кілька днів перед тим не вдалася спроба ворожого висаду на Півночі у Фінському заливі, де большевики хотіли висісти в заливі Луга коло пристані Ручі.

Події в Італії

8 вересня ц. р. італійський уряд марш. Бадоліо проголосив у Римському радіо вістку про повну капітуляцію Італії. Як тепер виходить представники марш. Бадоліо підписали капітуляцію ще 3. вересня ц. р. з тим, що мали її подати до відома у хвилині, сприятливій для англійців та американців. Тому уряд марш. Бадоліо не тільки скривав правду перед Німеччиною аж до останньої хвилини, але навпаки при всяких нагодах міністр закордонних справ Ґваріля, ген. Амброзіо й Роата а 8. вересня ц. р. перед полуднем сам італійський король заявляли, що Італія не думає піддаватися і буде далі боротися. Одначе німецький уряд зараз після того, як 25. липня ц. р. марш. Бадоліо в порозумінні з королем схопили й заарештували Мусоліні, знав уже до чого іде. Про це пірвання Дуче містимо окреме звідомлення. Головною причиною тієї змови був марш. Бадоліо, король Віктор Емануель, престолонаслідник кн. Умберто, ген. Роаба, колишній амбасадор у Лондоні Ґранді і маршал двору Д'Акваропе.

Негайно після того, як змовники позбулися Дуче, вони звернулися до ген. Айзенгавера зі заявою, що хочуть миру. Англійці та американці зажадали, щоб Італія цілковито здалася на їх ласку і неласку, зріклася не тільки своїх колоній, але навіть своїх островів: Сицилії, Сардинії й Південної частини півострову. Крім того ворожа військова комісія мала перейняти нагляд над урядом марш. Бадолія. Ворог зажадав заслання всіх колишніх фашистів до таборів праці, створення міжнародньої поліції, розв'язання армії і флоти, звільнення всіх полонених з тим, що він не випустить італійських полонених. Уряд марш. Бадоліо на те все погодився. Рівночасно з тим, як ішли переговори з ворогом Бадоліо перекидав італійські війська на північ, щоб у відповідній хвилині відрізати німецькі сили, що боролися з найбільшою посвятою в південній Італії. Після проголошення капітуляції ранком 9. вересня ц. р. англійсько-американські відділи висіли в південно-західній Італії коло Неаполю і Салерно.

Рішучі німецькі протизасоби

Німецький провід відповів на цю спробу заскочити його негайними і рішучими засобами. Він наказав перевести розброєння всіх тих частин італійської армії, що не заявили бажання далі воювати під німецьким проводом, опанував усі важні комунікаційні шляхи й почав займати важніші міста й пристані. Після короткого бою марш. Кесельрінґ опанував Рим а марш. Роммель після короткого, але завзятої боротьби зломив спротив італійських військ у Північній Італії. Одночасно в тій частині Італії повстав новий італійський фашистівський уряд, що відкидаючи всяку думку про капітуляцію, рішився продовжувати боротьбу, яку почав Мусоліні разом з Німеччиною. Ближчі подробиці про ті події й відозву нового уряду подаємо окремо. Незабаром німецькі війська ввійшли до Міляно, Турину Падуї а італійська армія, розброєна без більших труднощів, перестала існувати.

На Балкані й у південній Франції

Так само розігралися події в Південній Франції й на Балкані, де стояли італійські війська. Більшість їх добровільно склала зброю, або перейшла на бік Німеччини. **Хорватія**, що досі була під охороною Італії, проголосила свою повну незалежність, а д-р Анте Павеліч став головою держави. Обіймаючи оборону адрійського побережжя, Хорватія назад дістала цілу Дальмацію з містами Спліо Шебеніќ й Катаро, що від 1941 р. належали до Італії. Німецькі війська ввійшли також до **Чорногори й Альбанії**, що належали до Італії. Є вістки, що оба ті краї проголосили свою незалежність і заявили охоту воювати по боці Німеччини. Німецькі збройні сили перейняли також охорону тих частин **Греції**, де досі були італійські війська. Італійський острів на Еґейському морі — Родос піддався після атаки німецьких спадних літаків.

Частина італійської флоти, що стояла в західній Італії в пристані Спеція також хотіла получитися з ворогом, але німецькі літаки до того не допустили, затопивши, або ушкодивши кілька кораблів. Таксамо було з італійською флотою в Греції, що стояла в пристані Патрас. Вона вернулася назад до пристані, бо німецька артилерія загородила їй шлях своїм вогнем.

Бої з англійцями і американцями

В тому часі, коли одна частина німецьких військ була зайнята тими справами, в Південній Італії ішла завзята боротьба з англійцями та американцями. Вона зосередилася в двох вогнищах: на самому півдні в Калябрії й в околиці Салерно. Особливо на цьому другому відтинку ворог кинув великі сили так, що прийшло до дуже завзятих боїв. Німецькі війська назад відбили деякі простори, зайняті ворогом, який потерпів великі втрати. Зокрема німецьке летунство затопило або ушкодило багато ворожих кораблів у заливі Салерно.

Італія обдерта з чести, позбавлена армії й флоти, стала полем завзятих боїв між англійцями й американцями та німецькими військами. Так уряд марш. Бадоліо не приніс Італії нічого доброго й виставив її на такі терпіння, яких вона вже давно не переживала.

Летунські налети

Минулого тижня вороже летунство атакувало відкриті міста в Німеччині — Мангайм, Людвіґсгафен, Штутґарт, Штрасбурґ, Мюнхен, а в зайнятих західних просторах — столицю Бельґії Брюсель, а у Франції Париж і Бульонь. Цивільне населення всюди мало втрати. Крім того менше або більше потерпіли мешкальні будинки. Під час атаки на Мангайм й Людвіґсгафен ворог утратив 37 літаків, над Штутґартом, Штрасбурґом й Мюнхеном 53, над Брюселем 4 а над Парижем і Бульонь 10.

Німецьке летунство перевело вдатну атаку на англійські летунські бази в околиці міста Кембрідж.

На далекій півночі

В ночі на 9-го вересня ц. р. німецькі воєнні морські сили перевели сміливий випад проти острову Шпіцберґен на далекій Півночі. Зґаданий острів дуже важний дл англійців та американців, як морська і летунська база. Німецькі кораблі підпливши до острова, звели успішний бій з його обсадою й висадили своїх вояків. Вони знищили всі важкі воєнні й господарські уладження — радіостацію, метеорологічну станцію, уладження пристані, електричне заведення, водопровід, кілька копалень вугілля в розбудові, великі склади з вугіллям, бензиною й нафтою, муніцією й харчами. Ворожа охорона, що тільки частинно втікла в гори, потерпіла дошкульні втрати. Німці захопивши полонених вернулися на кораблі й без ніяких більших утрат вернулися до своїх баз.

Японці про зраду Бадоліо

Вістка про капітуляцію уряду марш. Бадоліо викликала в Японії глибоке обурення. Японський амбасадор у Римі відвідав італійського мін. зак. справ і запротестував проти такої поведінки, суперечної з постановами пакту трьох великодержав. Він назвав заходи марш. Бадоліо в справі капітуляції зрадою,

Те саме сказали італійському представникові в Токіо. Загально в Японії панує переконання, що після того, як Німеччина позбулася співпраці з непевними силами, її становище зміцнилося.

На Далекому Сході

На Тихому океані американці перейшли тепер до нової тактики. Вони оминають головніші японські бази і стараються захопити ті острови, що є вже поза ними з-заду. В той спосіб вони хочуть перетинати сполуки між тими головними базами і материком. Останніми днями сильні австралійсько - америк. війська знову висили на Новій Ґвінеї на схід від Лає. Ворожий висад удався й може загрозити окруженням японським ґарнізонам у Лає й Салямава. Крім того ворожі воєнні кораблі обстріляли острів Мареуса, що з-поміж усіх інших островів на Тихому океані розмірно найближчий до японського суходолу. Та покищо ще не прийшло до рішальних дій. За той час Японія гарячково збільшує виробництво боєвих літаків і воєнних та транспортових кораблів, щоб матеріяльній американській силі протиставити також відповідну силу японського воєнного промислу.

Реґенційна Рада в Болгарії

Болгарський парлямент покликав на членів реґенційної ради брата покійного царя Бориса, кн. Кирила, голову теперішнього болгарського уряду проф. Філова й міністра військових справ ген. Міхова. Всі вони правитимуть краєм майже 12 літ, поки малолітній цар Симеон II., якому тепер 7 років, не стане повнолітним. Згідно з болгарською конституцією це станеться тоді, коли він закінчить 18-ий рік життя. Склад болгарської реґенційної ради вказує, що Болгарія продовжуватиме політику свого покійного царя. Нові реґенти вже склали на руки софійського митрополита Степана святочну присягу. Їх заприсяження відбулося на засіданні парляменту.

Домагаються „другого фронту"

В Англії, в Савтс-Порт відбувся з'їзд представників англійських професійних союзів. У цьому з'їзді приймало участь 10 большевицьких делеґатів. Вони використовували свою прияві ність в тому напрямі, що пояснювали й обосновували потребу створити „другий фронт" в Европі для відтяження большевицької армії. Англійські газети пишуть, що німці ставлять завзятий спротив і тому большевики можуть посуватися вперед дуже поволі й з великими втратами. Знову ж большевицькі часописи нарікають, що „німці тепер таксамо, як передтим можуть зосередити свої головні сили на Сході".

Заклик нового фашистівського уряду до Італійського народу

З-над італійського кордону, 9. вересня. — Італійський національний уряд видав заклик до італійського народу. Цей заклик передано в радіо. В заклику сказано:

„Петро Бадоліо довершив свою зраду. Той, що як шеф генерального штабу Італії, в хвилину приступлення Італії до війни, був відповідальний за її недостатню військову підготову, той сам тепер видав батьківщину ворогові.

Людина, що цілу низку років обманювала Дуче і на шляху поразки вперто змагала до влади, тепер задумує здійснити свій потворний плян, через який батьківщина назавжди має бути поневолена. Батьківщина без Сицилії, без Сардинії, без заморських посілостей, як здається, навіть без південної Італії — ось понурі гороскопи, що відкриваються перед батьківщиною.

Та зрада не довершиться. Створено італійський фашистівський національний уряд, що діє в імені Мусоліні.

Фашистівський національний уряд буде в безоглядний спосіб карати кожного зрадника, відповідального за нашу поразку. Уряд вживе всіх заходів, щоб Італію вивести з війни в майбутнє з несплямленою честю та можливістю дальшого життя".

Заклик кінчиться апелем до італійських вояків:

„Вояки! Не слухайте фальшивих наказів зради, не дозвольте, щоб вас видано ворогові, не допустіть до того, щоб ви мали боротися проти своїх німецьких приятелів. Всі, що можуть, повинні продовжувати війну по боці Німеччини. Інші повинні піти до своїх домів, у свої села й міста, ждучи дальшого наказу. З терпіння й осоромлення нашої волі має повстати очищена і могутня Італія. Італійський фашистівський національний уряд".

Як відбувся в Італії державний замах 25 липня

За достовірними звідомленнями з Риму, державний переворот з 25 липня та схоплення Мусоліні вібулося ось так:

Після засідання великої фашистівської ради Мусоліні подався до короля, щоб домагатися від нього уповноваження для якнайгострішої поведінки проти деяких кругів, які систематично виконували саботаж проти воєнних зусиль італійської нації. Зокрема він хотів одержати повновласті для безоглядної акції проти трусливої дезерції генералів та вищих старшин італійської армії, яка зокрема виявилася на Сицилії, проти несоціяльної постави вищого італійського старшинського корпусу, проти вояків та підстаршин і проти корупції в армії та у воєнній господарці. Він домагався повновластей для негайної гострої акції проти всіх реакційних та корупційних елементів, які самі лише несли відповідальність за невдачі італійської стратегії.

Мусоліні не знав, що король і Бадоліо вже попереднього дня приготовили державний переворот. У супроводі малого відділу прибічної ґвардії Мусоліні всів в авто і казав везти себе до приватної резиденції короля. Зустріч короля Віктора Емануїла з Мусоліні тривала приблизно дві години. Король слухав є увагою та робив враження, що всі ці справи його дуже цікавлять.

Наприкінці міркувань Мусоліні, король заявив таке: мушу вам подати до відома, що ваш наслідник на становищі премієра вже призначений та почав виконувати свої обов'язки. Новий премієр — це маршал Бадоліо. Віддайте себе в його розпорядження. Мусоліні, якого ця заява вповні заскочила, відповів, що він почував себе доволі сильним, щоб рятувати італійський народ та протиставитися короні, а як би треба було, то й армії. Мусоліні пішов у напрямі виходу, заявляючи, що сам він уже рішився.

Підчас цієї розмови Бадоліо вжив уже був всіх заходів для замаху на Мусоліні. Він таємно віддав поліційну владу колишньому командантові поліції, Сенісе, а королівських карабінієрів він підпорядкував самому собі. Команданти фашистівської міліції одержали сфалшовану телеграму, що в майбутньому міліція творитиме складову частину армії. Поліційним командантам наказано слухати маршала Бадоліо. Таким чином спаралізовано всю зброю, що піддержувала фашистівський режим.

Підчас побування Мусоліні в короля, Мусолінієве авто й прибічну ґвардію усунено з-під віллі Савоя. Небавом прибуло санітарне авто під командуванням полковника карабінієрів, якого супроводило кілька старшин. Мусоліні зійшов на останній ступінь входових сходів та не бачучи свого авта, наказав грімким голосом: Подайте моє авто. В цій же хвилині наперед виступив полковник карабінієрів та сказав Мусоліні: Ексцеленціє, маю доручення вас арештувати. Прошу вас, сідайте в це авто! Мусоліні гостро спротивився цьому, але його брутальним насиллям втягнули в авто та прив'язали до ношів. Авто швидко від'їхало від вілі Савоя до касарні карабінієрів на Піяцца дель Пополо, де Мусоліні держали під гострою вартою. Пізніше його перевезли на інше місце. Місце його перебування ще кілька разів зміняли. Можна вважати певним, що Мусоліні перевезли в фортецю Браш біля Риму, а пізніше на острів Понцу в заливі Ґета.

Спокій, рішучість і мужність

Заступник шефа преси Німеччини про події в Італії

Заступник шефа преси уряду Німеччини, Зюндерман, промовляючи перед представниками закордонної преси про останні події в Італії вказав на початку, що історичну зраду італійського короля Віктора Емануїла і марш. Бадоліо ніяк не можна зарахувати до несподіваних подій цієї війни. Цю подію можна було передбачити вже на 7 тижнів наперед, при цьому цей крок можна назвати найнегіднішим, найбільш безхарактерним та найшкідливішим у своїх наслідках ділом зрадницької кліки.

„Наче червона нитка — говорив м. ін. штабсляйтер Зюндерман — тягнеться діяльність цієї безвідповідальної горстки, починаючи деякими незрозумілими в свій час відмовами по слуху деяких військових частин, аж до замаху проти Дуче та, вкінці, до єдиного в історії людства акту зради довершеного 3. вересня. Факт, що ці люди вже після заключення перемир'я для маскування свого кроку влаштували повітряну атаку на житлові квартали міста Неаполя, убиваючи при цьому багато жінок і дітей, достатньо характеризує зрадників. В дуже короткозорий спосіб інтереси гуртка реакціонерів та авантюрників покладено понад національну честь великого народу, бо також і на їх прикладі повториться давня мудрість, що зрада і нужда, це поняття між собою нерозривно зв'язані . Але італійський нарід дальше житиме і вернеться до національної сили. В дні, в якому негідники сплямили прапор Італії, треба згадати на смертні жертви десятки тисяч італійських вояків".

Зюндерман сказав дальше, що він не хоче бавитися в пророка, але одне може він з певністю ствердити: „зрада гірко пімститься на самих же зрадниках, народ проклине їх і день, в якому через оцей крок смолоскип війни втягнуто в саму середину країни. Для Італії є лиш один шлях до національного піднесення. Цей шлях — це перемога Німеччини. Доля італійського народу також нерозривно зв'язана з Европою. Але про це не рішає ні ген. Айзенгавер, ні 8-ма британська армія, але Німеччина, її досвідчена в боях і хоробра армія, яка від нашого континенту здержує навалу большевицького сходу та здержує також англо-американських нахабників. Дуже скоро виявилося, що від часу державного замаху на Мусоліні, Фюрер зі спокійним продуманням повидавав свої доручення. Генерали, що в Ню Йорку прийшли підбивати Европу, довідуються, що для всяких Сімовічів, Дарлянів та Бадоліїв прийде година, в якій зачне діяти вся повага війни і воєнна дійсність. Німецьке наставлення до цієї історичної боротьби наслідком нових подій стало ще більше рішучим. Хай зрадники наводять ганьбу па Італію, хай Італія переживає війну внутрі своєї країни, ми знаємо одне: Італія знову повстане, бо вона належить до Европи. Европа ж буде жити, наперекір большевикам і їх трабантам. Бо Німеччина з непохитним спокоєм, з фанатичною рішучістю та з непохитною мужністю йтиме своїм шляхом так довго, доки не вибоpе перемоги над ворогом европейських народів, поки не вибоpе тріюмфу національної свободи над міжнародними душогубами.

Бій за життя нашого континенту пройде понад оці негідні епізоди. Атмосфера стала чистіша і спокійніша з того часу, коли видущено боляка зради і випалено його. Сильніші й здоровіші ніж перед цією неминучою операцією, ми стоїмо готові, виразніше, ніж будьколи перед тим, ми відчуваємо велику відповідальність перед історією, відповідальність, яку на нас покладено в цій боротьбі. І ми, так як і досі, покажемо себе гідними цієї відповідальности й зобов'язання".

Втекли на Сицилію

Італійський король, королева, престолонаслідник, Бадоліо та ген. Амброзіо — як подала британська інформаційна служба — знаходяться в Палермо. Одночасно подають, що Бадоліо має незабаром відступити кермування урядом соціял-демократові Бономо.

Фронт і запілля

Щотижня на сторінках нашого тижневика присвячуємо належну увагу оглядові воєнних подій. А ця, вже п'ята осінь у цій війні зокрема багата у воєнні дії. На Сході большевики далі продовжують свою офензиву, яку почали вже більше два місяці тому. Два місяці, майже без перерви, кидають вони у бій величезні маси людей і воєнного матеріялу. День-у-день жене Сталін на смерть тисячі своїх невільників, щоб тільки проломити німецький фронт, який боронить Европу і наш край перед заливом червоних полчищ.

І не диво, що ми передусім цікавимося подіями на східному фронті. Ми знаємо, що большевикам не вдалося ні в одному місці проломити німецького фронту, чи відтяти німецькі сили, щоб їх відтак окремо винищувати. Навпаки — якщо й вдасться їм десь вбитися клином в оборонну лінію, то вкоротці цей клин німецькі війська відтинають і нищать. Отак зберігаючи свої сили, німецький провід залишає в потребі цей чи інший терен, для вирівнання фронту, бо терен можна буде наново здобути, але тих тисячей жертв, що їх щодня тратять большевики — Сталін вже назад не здобуде!

Тактика рухомої оборони приносить успіхи завдяки тому, що дух німецького вояка, загартованого у важких боях, незломний, і що його зброя, яку раз-у-раз висилають на фронт зброєневі заведення, доказує так у наступі, як і в обороні незвичайну нищівну силу. Тисячі зістрілених большевицьких літаків, тисячі розторощених повзів говорять про це переконливою мовою цифр.

Але оборонний фронт не кінчиться на боєвих лініях. Там, на перших позиціях стоїть вояк. Там знова, де кується нова зброя, відки виїздять нові „Тигри", вилітають нові „Штукаси", там, відкіль тягарові вози вивозять щодня сотки тисяч набоїв — там стоїть робітник. А всюди там, де для одних і для других готується хліб — там працює хлібороб. Міліонова армія хліборобів. І в цьому й сила Европи: найкращий вояк і військовий провід, міліонова армія робітників і ще більша хліборобів. Навіть важкі удари й хвилеві невдачі не захитають цього великого оборонного фронту, який знає, що бій іде за найвищу ставку, за бути чи не бути. Це розуміють всі, це знає зокрема добре український нарід і український хлібороб.

Літня „хліборобська офензива" скінчилася в Европі щасливо. Сприятлива погода дозволила всюди зібрати з поля добрі в цьому році урожаї. Европі не загрожує недостача харчів. Тепер іде тільки про те, щоб цей хліб відповідно розділити, щоб у першій мірі не відчув недостачі вояк, що жертвує всім. А далі мусять мати потрібне забезпечення харчами сотні тисяч фабричних робітників і все працююче населення, та старці і діти. І це — завдання селян, це їхній найбільший обов'язок! Це необхідна конечність, що її диктують тверді закони тотальної війни.

Визначений контингент мусить бути відданий в приписаному часі. Вістки з краю потверджують, що наше село поспішало з працями, щоб цей свій важкий і важний обов'язок виконати якнайсовісніше. І воно його виконає, бо інакше бути не може.

У цій великій і нелегкій праці хлібороба треба тепер часто багато взаємодопомоги. Один одному мусить помагати чи то в праці на полі, чи при обмолочуванні збіжжа чи при доставі до збірних пунктів. Важкі часи мусять скріпляти в нас духа солідарности.

У збірних пунктах — куди з усіх сіл звозять зерно — заздалегідь підготовлено все, щоб здача йшла справно, щоб селяни не мусіли тратити там багато дорогого часу. Селянин, що привозить плоди своєї важкої цілорічної праці, заслуговує на те, щоб якнайсправніше прийняти їх і якнайкраще відноситися до нього. Селянин, що чесно й з натугою всіх сил виконує свій обов'язок — це воїн у великому оборонному фронті Европи проти большевизму. Як дух братерства єднає вояків на фронті, так теж і нас усіх, що працюємо в запіллі боевого фронту, мусить єднати цей дух, що зроджує взаємну пошану, справедливість у розподілі тягарів, готовість помогти в потребі своєму ближньому, своєму братові по крові.

Дії на фронті і праця в запіллі творять у цій війні нерозривну цілість. Бо цілю їх одне: перемога. Для цеї великої справи виконує совісно свої обов'язки й український хлібороб, бо перемога над большевизмом це найважніше, так для нього, як і для цілого українського народу.

Я .Т.

Виховний вплив спорту

II.

„СОКОЛИ" і „СІЧИ".

З початком біжучого сторіччя за почином д-ра Кирила Трильовського з Коломиї твориться нова українська руханково-пожарнича орґанізація під назвою „Січ". Вона розвивається дуже бистро і ще перед першою світовою війною начисляє сотки товариств у Галичині і на Буковині де провід обіймає д-р Теодор Галіп. І „Соколи" і „Січи" видають перші в українській мові власні пресові орґани для поширення і здійснення тіловиховної ідеї. Здобувають вони скоро широкий відгомін і зрозуміння в масах українського народу. При тіловиховній справі, ще як слід тоді ними непереведеній, орґанізують вони народні маси, зокрема молодь у національно-здисципліновані ряди під українським прапором і сперті на національну традицію, головно нашої козацької доби, незорґанізовану масу перетворюють у новочасну свідому своєї цілі націю. Величавим зовнішнім виявом цього був всекраєвий здвиг „Соколів" і „Січей" у Львові 28. червня 1914 р., найбільший і найвеличавіший, який там взагалі досі відбувся. Взяли у ньому участь десятки тисяч зорґанізованих членів і на присутніх, навіть чужинців і ворогів, зробили своїм вишколом і зорґанізованим виступом величезне, незатерте враження. У частині тих орґанізацій на коротко перед першою світовою війною переведено і військовий вишкіл і „Соколи" та „Січи" були основою створення Головною Українською Радою у Львові в серпні 1914 р. українського леґіону Українських Січових Стрільців (Усусусів), першого в новій українській історії українського війська до оружної боротьби проти Росії за здійснення нашого найвищого національного ідеалу. У наших визвольних змаганнях створили вони старшинські і підстаршинські кадри Української Галицької Армії (УГА).

На останні роки перед першою світовою війною як раз з рядів товариств „Сокіл" і „Січ" творяться в Галичині перші українські чисто спортові орґанізації з новочасними спортовими завданнями. Творцем тих орґанізацій був член управи „Сокола-Батька" у Львові професор української академічної гімназії у Львові Іван Боберський, (сімдесятиліття його уродин, святкує тепер український спортовий світ).

ПЛАСТ

І орґанізацію „Пласту" як тіловиховної установи запсчатковано в нас уже перед першою світовою війною, але розвинулася вона в Галичині щойно після війни. Орґанізатором її був професор української академічної гімназії у Львові д-р Олександер Тисовський. Обняла вона молодь українських середніх шкіл у Галичині. Проіснувала недовго, бо польські власті її заприли, боячись зросту української національної активности. І з „Пласту" вийшли теж наші передові борці й організатори.

Польська влада робила нам величезні перепони в розвою нашої тіловиховної ділянки. Розв'язано усі „Січи" і низові руханково-пожарничі орґанізації „Сокола", оставляючи ще до якогось часу тільки деякі міські руханкові товариства „Сокіл". На рік перед теперішньою війною відобрано українцям у Львові спортову площу „Сокола-Батька", придбану грошовими засобами українського народу в Галичині і на заморській еміґрації. Замість давнішої сокільської і січової орґанізації повстала в Галичині, під проводом колишнього полковника Січових Стрільців д-ра Романа Дашкевича, нова руханково - пожарнича орґанізація „Луг".

„ЛУГ"

Назву „Січ" польська влада заборонила. „Луг" ріс незвичайно скоро числом своїх товариств і числом членів, виконуючи велику роботу серед молодого повоєнного покоління. Це була одинока масова леґальна статутова орґанізація української молоді в Галичині і її ріст залякав польську владу. Вона зачала масово їх розв'язувати і дні існування „Лугу" за Польщі були вже почислені. Не тішились прихильністю польської влади і українські спортові товариства, що теж почали там розвиватися.

Поза Галичиною на інших українських землях у б. Польщі не було ніякої української тіловиховної орґанізації і не було її, очевидно, перед тим і за царських часів. На Холмщині й Підляшші українська тіловиховна справа і орґанізація до приходу теперішньої німецької влади була зовсім невідома й тому не має вона тут за собою ніякої власної традиції.

НА НОВИХ ШЛЯХАХ

Зміни на краще на українських землях що є в Генеральній Губернії повстали щойно 1940 р., коли створено тут Український Центральний Комітет у Кракові з Українськими Допомоговими Комітетами і їхніми Делеґатурами, що в 1941 р. поширено й на Галичину. В рямцях УЦК створено можливість і для власної тіловиховної і спортової ділянки. При УЦК та УДК (в Галичині УОК— Українські Окружні Комітети) та важніших їхніх Делеґатурах існують окремі тіловиховні реферати, що займаються безпосередно тіловиховною і спортовою ділянкою, яку колись творили окремі товариства, а сьогодні відповідні секції й спортові клюби.

НА ХОЛМЩИНІ И ПІДЛЯШШІ

Тіловиховну і спортову ділянку переведено по раз перший і на Холмщині й Підляшші в „Куренях Молоді" і окремих спортових клюбах. Праця в Куренях Молоді, добре започаткована, тепер значно ослабла. Сталось це з причини виїзду деяких діячів цеї нової тут зовсім ділянки, а головно по причині нездорової внутрішньої гуртковости, і ця праця здебільша припинилася. А мала вона перейняти ці національні завдання, що їх колись робили в Галичині „Соколи", „Січ" і „Луг". Натомість повстала й розвивається тут українська спортова орґанізація — теж очевидно в рямцях загальної орґанізації УЦК, що управляє головно копаний м'яч і дещо з легкої атлетики, а в зимових місяцях гру в шахи. Перше повстав в 1942 р. спортовий клюб „Червень" в Грубешові а 16. серпня 1942 „Буг" в Холмі, а вже у біжучому 1943 р. спортовий клюб „Підляшшя" у Білій на Підлляшші. Тіловиховною і спортовою справою в Холмі кермує м-р Петро Григорович, а в Грубешеві сотник Романченко, що у своїй праці як на місцеві відносини виказали доволі значні успіхи. У Білій працює над тим дир. торг. школи Йосипишин. В деяких місцевостях грубешівського і холмського повітів орґанізується спортові дружини при місцевих УОТ. Та це тільки незначний початок, бо не має ще відповідних інструкторів, а і місцеве громадянство ще далеко не має належного розуміння національно-виховної ваги спорту, якого досі зовсім не знало. Треба ще багато зусиль і праці, щоб ця преважна справа рушила як слід з місця. По деяких містах є тут потрібний людський матеріял серед учнів і учениць середніх і фахових шкіл і його муситься спортово зорґанізувати. Перші кроки зроблено, а дальша властива робота ще перед нами.

Дотеперішні висліди нашої молоденької спортової орґанізації на Холмщині й Підляшші дають добрі надії на майбутнє. І „Червень" і „Буг" здобули собі досі добру спортову марку, а „Буг" стає до передфіналу з найліпшими українськими дружинами зі Львова, Перемишля і Станиславова за першенство в Генеральній Губернії.

У праці над розбудовою тіловиховної і спортової орґанізації не можемо спинитися і „Холмська Земля", доцінюючи значіння спорту для української національної спільноти, цю справу гарячо попирає і для неї радо уділить місця на своїх сторінках, бажаючи нашому молодому спортові повного розвою і найкращих успіхів. Доцільна праця у спортовій ділянці створить твердий як криця і морально високостійний національний організм.

Д-р СТ. БАРАН

Початок шкільного року в Холмі

Дня 1. вересня розпочався новий шкільний рік. Холм, що на кілька тижнів був завмер на час літніх ферій, — знову ожив. Скрізь бачимо українську молодь, повну життя й надій, яка прибула до Холма продовжувати свою науку.

О годині 8.45 великий дзвін Православного Собору на Св. Даниловій Горі оповістив мешканців Холма про святочність цього дня. За кілька хвилин перед 9. год. українська молодь, під проводом своїх професорів, довгими, стрункими рядами почала йти до Собору. На годину 9 Собор був уже повний молоді та представників українських установ на чолі з Головою УДК, кап.-лейт. С. Шрамченком. Було досить у Соборі також і старшого громадянства: батьків та родичів учнів.

Точно в год. 9. розпочався урочистий молебен, який відправляв Високопреосвященний Владика Архиєпископ Іларіон у сослуженні чисельного духовенства. Перед самою відправою молебену Владика Іларіон звернувся до молоді з теплим і щирим словом, закликаючи молодь до праці й зазначаючи, що молодь повинна знати, що працювати — то значить жити, що життя без праці є безвартісним. Далі Владика підкреслив:

1. Щоб українська молодь працювала з любов'ю, бо праця без любові, праця вимушена, нічого не варта й ніколи не дає добрих вислідів.

2. Щоб українська молодь була терпелива, не зражувалася хвилевими невдачами, а брала собі приклад з терпеливости й витривалости в праці бджіл, мурашок і пташок.

3. Щоб українська молодь у своїй праці привчалася до порядку й любила порядок, бо порядок у праці забезпечує наполовину успіх праці, а непорядок, навпаки, унеможливлює успіх у праці.

4. Щоб українська молодь все доводила раз почату працю. Ніколи не треба лякатись праці тому, що вона велика. І найбільшу працю завше можливо виконати, коли та праця щоденно буде виконуватись по наміченому пляну й, навпаки, навіть найменша праця, коли ми її будемо виконувати без пляну й доривочно, з великими перервами в часі, не буде докінчена.

5. Щоб українська молодь училась працювати при всяких умовах. Ніколи не треба відкладати науки до часу, коли покращають умови, а треба пам'ятати, що умови можуть навіть погіршуватись.

6. Щоб українська молодь все була повна віри й надії в успіх своєї праці та краще майбутнє своє й свого Народу.

Ці, дуже високо повчаючі слова Владики глибоко запали в серця української молоді, яка, з вірою в свої сили, розпочинає науку в новому шкільному році молитвою до Всемогучого Творця Всесвіту.

Підчас молебену дуже гарно співав мішаний хор. По многоліттю Владика Іларіон поблагословив українську молодь і професорський збір та побажав якнайліпших успіхів у новому шкільному році.

По закінченню молебену українська молодь, знову ж здисциплінованими рядами, пішла до своїх шкіл піднесена на дусі, весела й жива...

Інж. А. Романенко

Бухгальтерійно бюровий курс

Цей курс існує в Холмі з дозволу німецької влади ще від листопада 1941 р. За два роки випустив 215 осіб обох полів, які працюють у Повітовому Старостві, в Українських Допомогових Комітетах і їхніх Делеґатурах, Повітових Союзах Кооператив, Духовній Консисторії, у Волосних Урядах та інших установах, а також у торговлі й промислі у приватних підприємців.

На курсі працює 7 професорів що викладають такі предмети: німецька мова, українська мова з українознавством, калькуляцією й реклямою, аритметика з купецькою аритметикою, канцелярійне діловодство з листуванням, право, релігія, психологія, логіка, машинописання в українській і німецькій мові, тіловиховання й товариське виховання.

Під цей час курс веде дві ґрупи: II (4)-ту й 12 (5).

Тепер орґанізується нова 13 (6) ґрупа.

Виклади почнуться 15 жовтня 1943 року.

До цієї 13-тої ґрупи приймаються кандидати (кандидатки) до 25 років віку, які скінчили торговельні школи, не менше 4-ох кляс гімназії чи мають іншу відповідну освіту, а також з освітою 7, а щонайменше 6 кляс народньої школи.

Оплата за курс виносить — 100 (сто) зол. місячно, платна згори за кожний місяць і 10 зол. вписового (одноразово).

Прохання треба присилати негайно, бо будуть приняті тільки ті кандидати(тки), що зголосяться своєчасно (може бути принято ще всього 20 осіб). У проханні треба подати такі відомості: ім'я і прізвище, дату уродження, імена батьків, освіту, віроісповідання, точну адресу.

Прохання висилати на адресу: **Бухгальтерійно-бюровий курс**, Холм, вул. Дрешера 7.

Можна зголошуватися особисто щодня, крім неділь і свят, на цю саму адресу.

Володимир Островський
директор курсу

Сад і виноград

У „Новій Україні" з 29. 8. ц. р. читаємо м. ін. такий короткий допис із села:

Ідемо в садок. Господар з запалом розповідає:

— Поволі кращає життя селянське. Вже бачимо плоди своєї праці. Скажу про себе. Коли я працював у колгоспі, нічого не мав. Господарство моє занепало. А тепер... Погляньте на оці гілки, що гнуться від яблук. Люблю я садівництво. Та щоб мати гарний садок, треба докласти чимало зусиль, дбайливо доглядати за ним. Спочатку я оживив свої яблуні, перекопав і очистив ґрунт, угноїв. Це допомогло. Цього року я зберу не менше сотні пудів яблук.

Оглянувши садок, йдемо до виноградника.

— Ще більше я турбуюсь про вирощування винограду — продовжує господар. Це моя улюблена робота. Працюючи тут (в Онуфріївському районі) поблизу Дніпра, я на звичайному ґрунті виростив чимало сортів винограду.

Рівними рядками забиті в землю палиці. І на кожній хмелем в'ється виноградна лоза. Під блискучим зеленим листям ховаються ґрона винограду, який вже виспіває.

— Колись працював я в одного господаря у Басарабії і там навчився доглядати за виноградником. Вернувшись додому, почав і в себе вирощувати цю чудову культуру. Спочатку діло не ладилось. Лоза вимерзала, селяни говорили, що діла не буде, мовляв, на нашій землі не ростиме.

Але любов до праці, наполегливість перемоги. В наступному році господар плянує збільшити площу виноградника та заохочує й сусідів іти за його прикладом. **І. Д.**

104-РІЧНИЙ ДІДУСЬ

В мальовничому українському селі Христофорівці к. Миколаєва, живе 104-річний дідусь Василь Григорович Фесенко. Він ще досить міцний, багато допомагає своїй рідні у домашньому господарстві. Цілими днями він порається біля хати: сушить зілля і ягоди, клепає косу, під вечір іде на леваду косити запашну траву для годівлі худоби.

Та не тільки хатніми справами зайнятий дідусь. Він з великим зацікавленням слідкує за ходом політичних подій, ще без окулярів читає часописи. Дідусь багато цікавого розповідає про роки кріпацтва, які він добре пам'ятає, як навколо села Христофорівки по безмежних степах вільно ходили табунами дикі коні, кози, як поступово люди опанували степ, як зростало село, як жили люди за старими українськими звичаями. Живе дідусь і розказує унукам всячину, бо не одне він бачив, не одне чув і пережив. Повз нього промайнула ціла сотня років, пройшло бурхливе, наповнене різними подіями життя. **Г. Строєва**

По повороті з України. На прийнятті у Білгороді, влаштованому для делеґацій сербських селян і робітників, які вернулися з України, прем'єр Неїч заявив, що він вислав їх в Україну, щоб вони власними очима переконалися про стан країни, у якій лютував комунізм. Вони мали тепер нагоду побачити власними очима, що саме в СССР селяни й робітники терпіли найбільше під режимом большевиків.

Д-Р Л. ГОЛЕЙКО.

Над могилою д-ра Остапа Бурки

Дня 20. серпня ц. р. згинув на стійці, вбитий злочинною рукою, д-р Остап Бурка, директор лікарні в Любартові, заслужений організатор Підляшшя. Величавий похорон Покійного відбувся у Львові 23. серпня ц. р. Над свіжою могилою виступив з промовою з характеристикою Покійного Його приятель представник УЦК у Люблині, яку і друкуємо. — Прим. Ред.

Ти відійшов від нас у повноті фізичних і моральних сил, з сильною вірою у кращу майбутність свого народу. Ти відійшов повний енергії і творчих можливостей. Стою над Твоєю могилою і відчуваю конечність поділитись думками про Тебе. Твоє життя — це дуже цікавий психологічний процес, у якому не легко зорієнтуватись, так як не легко кожному зрозуміти Твою міць і ролю, яку Ти відограв. На найдальше висунутих на захід українських землях — Підляшшя, засновані були школи й кооперативи там, де їх не було, повернуті були нашому народові загарбані церкви, десь у забутих уже — Тисьмениці, Колиховичах, Шістці і багатьох інших починали признавати себе українцями, бо в Любартові жив їхній невтомний опікун — д-р Бурка. Так довкруги Твоєї особи творилась леґенда між українським населенням Холмщини і Підляшшя. Не раз призадумувався над тим, чому у Тебе якась інша, якась пристрасніша любов до свого нещасного народу. Пригадую собі першу нашу зустріч, першу розмову у Кракові у 1925 році. Тоді Тобі було 22 роки, Ти був студентом университету. Ми розмовляли польською мовою. Ти розповідав мені як помер Твій батько у шостому році життя і залишив Тебе у Кракові. І Ти пройшов сиротою між чужими шлях через бурси, поміж чужих виховників, не знаючи про існування українського народу. Щойно у сьомій класі гімназійний чужий духовник звернув Тобі увагу на іншу метрику народження. І перший раз запримітив Ти незнану Тобі досі азбуку. У 1925 р. нав'язав Ти живий контакт з українськими студентами, з рідною Лемківщиною і відразу багато збаламучених лемків перетягнув в український табор. І кільканадцят літ пізніше — у 1937 р. відвідав я Тебе у Твоїй хаті в Любартові. Застав там багату українську бібліотеку, всі видання краєві і закордонні, мапи, підручники історії, заборонені бюлетені. Не було тоді ні одної української цілі, на котру б Ти тоді не давав щедро гроша.

Прийшли історичні хвилини вересня 1939 року. Ще гуділи гармати і кулемети, а Ти вже був у Холмі і Володаві і багатьох містечках селах Холмщини з Підляшшям і пробуджував українське життя. І та велика хвиля збігців з Волині і Галичини, що перейшла через Твою хату. Пригадую момент передачі собору на Святій Гірці в Холмі. Кілька днів перед тим святом зустрінув Ти у моїй кімнаті представника Українського Національного Хору — Божика, що тоді щойно організувався. І, фінансуючи його, попровадив Ти хор через Холм, Люблин, Краків, щоб поніс славу української пісні ген далеко на захід. Вдячні хористи часто приїздили до Твоєї хати і співали Тобі: „Слава, слава отамане — о, ти батьку наш". І пригадую собі нараду представників українських допомогових комітетів у Холмі у 1940 році і момент, як один з найрозумніших представників старшого покоління, д-р Ст. Баран говорив: „Україну відбудують нові молоді типи — їх найдосконалішим представником — це д-р Бурка".

Згодом у 1941 р. організував Ти по широких землях України комітети, самоуправу, рятував людей від смерти, переконувався як багато треба любови і зрозуміння, щоб рятувати зруйноване.

І знову нещасна холмська земля залита сльозами. Перед Твоєю могилою бачу довгий — довгий ряд діячів, які віддали своє життя як воїни на стійці: Струтинський, Войнаровський, Пастернак, Борис і десятки війтів, учителів, священиків, мужів довір'я, поліцистів, селян і так далі без кінця, без кінця. Це не лиш сльози за що Тебе, за що Вас убито? Це замах на народ, що віджив на одвічній своїй землі. Убити народ, що за фатальне непорозуміння! Народ — це не діло людських рук, бо кожний з нас приходить на світ призначений вже до свого народу. Отже, народ — це Боже діло, це святість, що спирається на морально етичних основах. І не можна морально

Народження Пречистої Діви Марії

НА ПІДСТАВІ СТАРОХРИСТИЯНСЬКИХ ПЕРЕДАНЬ

В кількох кілометрах від Вифлесму, під високою зеленою горою, знаходилось гарне помістя Юдейських царів з роду царя Давида. Розкішний овочевий садок, гарні городи, чудові дзеркалеві саджавки оточували довкола препишні царські палати. Ще донедавна чути було тут веселий спів і чудову мелодію арф: цілі полки слуг оточували пишний царський трон. Тепер тиша й смуток наповнили володіння славно-звісного роду царя Давида. Останніх представників цього роду, братів Маковеїв, в кайданах погнали до Риму, а один з старших його князів Яким зо своєю жінкою, Ганною, мусіли все залишити й втікти до Галилейської країни, де в місті Назареті найшли собі пристановище.

Була тиха й чудова ніч. В невеличкому садкові, що оточував хатину князів-еміґрантів, опершись на пліт, стояла Ганна й думала гірку думу. Вона давно підпорядкувалась волі Божій, мужньо переносила всі удари життя, а далеких глибин її душі нераз виривався вираз повної покори й невимовної віри й надії на Бога; „Від Бога треба приймати не тільки добре й радісне, але зле й болісне". Не жаль їй було колишньої розкоші й слави; гаряча віра й надія на Бога змусили її давно помиритись із зміною долі. Ганна вже звикла до нових обставин життя. Великої матеріяльної нужди не терпіла, бо мала всі можливості сяк-так улаштувати своє життя. У Якима й Ганни й в біді не бракувало добрих і щирих приятелів, які допомагали їм чим тільки могли. Але, з бігом часу, певні обставини відвернули від цієї родини навіть найближчих їх приятелів. Проходило життя, скорими кроками зближалася старість, голова сивіла не в оточенні рідних дітей і внуків, а в ганебному бездітстві. Знайомі й колишні приятелі з огидою відвертали від Якима й Ганни свої обличчя. „Бог, говорили вони, за великі гріхи і переступи відібрав від них владу, княжу славу й честь і покарав бездітством". Одного разу Ганна відпочивала в садку. На невеличкій деревині побачила вона там гніздочко, в якому сиділа пташина, прикривши своїми крильцятами від холоду своїх маленьких діточок. „Вона щасливіша від мене", подумала Ганна й гірко заплакала. „Чому Ти, Господи, і за що так караєш мене? Чому не зняв ти з мене цього сорому неплідства. І нерозумна пташечка має кого тулити до свого материнського лона, а я мушу старітися, незазнавши щастя, яке має кожна мати, що має дітей".

В хвилині, коли думала про це св. Праведна Ганна, цілий садок освітлило світло. В небесному сяєві з'явився Ганні Янгол Божий і промовив: „Не тужи Праведна жінко, молитву Твою вислухав Бог і в Тебе й Твого чоловіка народиться Донька, яку назвете Ви Марією. Благословенною Вона буде серед жінок і благословенна буде утроба її, бо породить Вона Спасителя душ наших". Дивувалася Св. Ганна, чуючи з уст Янгола таку вістку. Не чуючи під собою ніг від радости, вона бігла до хати, щоб сповістити про це якнайскорше свого чоловіка. На порозі дому зустрів її чоловік. Він тільки що повернувся з Єрусалиму, куди їздив для складання жертв і молитов у Святині. Їздив він до Єрусалиму перебраний за чужинця, сам без своєї дружини, що суворо було заборонено законом, але робив він це з огляду на особисту небезпеку, гобоючись грізної помсти царя Ірода, а дружину свою залишив був дома, бо неплідна жінка неповинна була брати участи в святочних жертвоприношеннях.

Доставшись потаємно до внутрішнього двору Єрусалимської Святині, Яким з приготовленою жертвою наближався до жертовника. В цю ж саму хвилину підійшов до нього священик, лукаво усміхнувся і сказав: „Якиме, чого скриваєш своє обличчя, відійди геть від Святого Місця, бо людина, що немає потомства, не може мати частки в жертвоприношенні і Святій трапезі". Від духової болі й образи заплакав Яким але не міг сперечатися зо священиком, бо за це міг би поплатитися життям. Він вийшов за мури Єрусалимської Святині і здалека, поглядаючи на неї, підносив до престолу Найвищого Бога свої молитви й зітхання.

В ту ж хвилину осяяний неземним світлом Божественний Юнак, став перед ним і так промовив: „Не печалься, у твоєї дружини народиться донька й буде Вона матірю Всемогучого, бо породить Вибраного, на якого чекає ввесь світ".

Яким не пам'ятав, як він опинився в Назареті, як потім поділився своєю радістю з Ганною. Побожні батьки ще за кілька місяців до народження Пречистої склали обітницю, що народжену дитину посвятять Богові.

Одного осіннього ранку, на вулицях міста Назарету пронеслась радісна вістка про народження дитини від старих батьків-потомків княжого роду. Ця вістка скоро облетіла всю Палестину, окрилюючи нарід новими надіями й мріями. Коли через три роки, згідно з даною обітницею, Яким і Ганна привели свою Пречисту Отроковицю до Єрусалимського Храму, то назустріч їй зібрався ввесь Єрусалим і околиці. В повному облаченні на порозі Святилища зустрів Діву Марію сам Первосвященик Захарія й впровадив її до Святая Святих. Ввесь Єрусалим був урочисто прикрашений вінками. На вулицях говорили про скорий прихід Спасителя.

ІЗ НАШИХ СІЛ І МІСТ

СВЯТО СПАСА І ВОЛОСНИЙ З'ЇЗД ДИТЯЧИХ САДКІВ

Хижовичі, вол. Ухані, пов. Грубешів

Дня 22. серпня 1943 р. у селі Хижовичах відбулося урочисте Свято Спаса, а заразом і з'їзд дитячих садків з цілої волости Ухані, а іменно із сіл: Осади Ухані, Мідник, Ярославця, Терятина, Лущева, Хижович та кол. Стащиць.

На свято прибули чотири українські православні священики: з Ухань, два з Терятина і один з Мелеви. Підчас Служби Божої виголошено релігійно-національні проповіді. Після Служби Божої відбувся хресний хід до місця, де колись була церква, яку поляки зруйнували в 1934 році. На цьому місці тепер є висипана гарна могила, а на ній стоїть кам'яний хрест, на котрому здалека жовтіє тризуб і напис: „Борцям за волю України". У поході взяли участь великі маси народу та всі дитячі садочки.

Коло цього хреста відправлено панахиду за борців, що впали в наших визвольних змаганнях.

Потім, під проводом п. Надії Хомик, повітової провідниці садків, відбувся попис поодиноких дитячих садочків. На програму попису складалися різні дитячі інсценізації, пісні та деклямації. Найкраще пописався садочок з Осади Ухані, котрий заповнив майже половину програми. Також дуже гарно пописувались і інші садочки. На цих пописах садочків був присутній також і війт волости Ухані, п. Помазан, який висловив щиру подяку провідницям всіх садочків за їх невтомну працю.

О. Антонюк

ПОПИС ДІТЕЙ

в селі Горбів на Підляшші.

22. серпня в годині 16-тій в українській школі відбулися пописи дітей з дитячого садка перед своїми родичами та запрошеними гостями. Скромна по собі імпреза дала багато радости дітям, їх батькам та всім присутнім, котрі почули, з уст своїх найдорожчих і найближчих серцю, українські вірші, пісні та побачили дитячі танці. Дитячий садок провадила учениця другої кляси Торговельної Школи в Білій Підляській, панна Євгенія Якубюк з села Київця, і хоч молоденька віком, з повним успіхом переводила виховну працю з дітьми. Дитячий садок був зорганізований в селі з доручення Укра-

---

етичні основи нарушити методами нікчемними і підлими. Ні! Бо вони нищать тільки власний народ. А кров жертв нікчемности ніколи не засихає. Тепло її все буде теплим у душі нації і все відграватиме ролю ферменту, що нагадує про нескінчене і кличе продовжувати розпочате. А у своєму народі методи насильства і терору — руйнують морально-етичні основи, на котрих спирається існування народу.

Струтинський, Войнаровський, Пастернак, Бурка і сотні інших героїв, які згинули на стійці — на Ваші місця приходять тисячі і нові тисячі і не згине український народ. І оживе на своїй відвічній землі.

Дорогий Друже! До останнього моменту я стояв при Тобі, і здається мені, що маю право голосити Твої думки і передати їх Твоїм приятелям — українській молоді. Нехай бере вона зразок з Твоєї безмірної любови, з Твого творчого ентузіязму, та з відразою відвернеться від нікчемних метод. І коли стою над Твоєю могилою, здається мені, що востаннє чую Твій голос: „Ми й вони — історія наших взаємин — це нескінчений ланцюг злочинів, що чергувались і чергуються з космічною ритмікою. Я прощаю моїм убивникам і бажав би, щоб моя смерть була останнім звеном у цьому неперервному процесі..."

Покидаю Твою могилу і відчуваю велику правду: на те, щоб жив народ, мусять гинути його найкращі сини. Ти віддав свою голову вірний сину України."

Д-р ЄВГЕН ХРАПЛИВИЙ 8)

Господарство Холмщини і Підляшшя

Звідсіля видно, що пшениця переважає жито у Грубешівщині, майже рівною є продукція пшениці та жита у Замійщині, а у трьох дальших округах жито переважає над продукцією пшениці. Найсильніше серед інших збіж заступлене жито у Білій, дальше у Холмі, а щойно потім у Білгорайщині, найменше його у відношенні до других зернових у типово пшеничній Грубешівщиці. Тут треба замітити, що Холмська округа без Володавщини виказує вищий відсоток пшениці, а зате сама Володавщина вищий жита, підходячи у ньому недалеко до Більщини.

Ячмінь, що потребує урожайніших земель, виступає серед зернових найповажніше у Грубешівщині, майже на рівні у Замійщині (передовсім у Томашівщині) та Холмщині(передовсім у південній частині округи).

Овес продукують у майже однаковому відсотку до інших зернових Білгорайщина (з найвищим відсотком), Більщина та Замійщина (головно ж західня та північно-західня частина округи), зате Грубешівщина й Холмщина мають відносно менше вівса.

Цей поділ зернових культур у поодиноких округах потверджує у дальшому поділ Холмщини й Підляшшя на три господарські округи, що їх після цього можна означити ось як: 1. Холмсько-Томашівська височина, себто округи Грубешів, Замістя та південа частина Холма — це пшенично-ячмінні і бурячані землі, 2. Підляшшя, себто Більська округа і північна частина Холмської (Володавщина) — це житньо-вівсяні і картопляні землі, 3. Білгорайщина — це тепліший від Підляшшя вівсяно-житній район з деякою продукцією пшениці на небагатьох землях і з більшою, як у Більщині, продукцією ячменю.

Поодинокі округи ось так причасні у цілій продукції усього зерна країни:

Округа	Продукція зерна 4-ох головних збіж у сотнарах	у % продукції цілої країни
1. Біла	852.437	16,3
2. Білгорай	574.152	11,0
3. Грубешів	1,367.456	26,1
4. Замістя	1,228.502	23,6
5. Холм	1,200.051	23,0
	5,222.598	100,0

Головними продуцентами зерна є три округи Холмсько-Томашівської височини, себто на першому місці Грубешів, дальше Замістя і Холм (тут врахований з Володавщиною, що належать до Підляшшя). На другому місці стоїть Підляшшя, а на третьому й останньому Білгорайщина.

До сьогоднішнього числа долучуємо чеки на висилку передплати.

Чвертьрічна передплата виносить: 3.50 зол. або 1.75 РМ

Чергове число тижневика одержать тільки ці передплатники, що мають вирівнану передплату за III. чвертьріччя до дня 30. 9. 1943.

З днем 1. жовтня 1943 здержуємо висилку тижневика тим передплатникам, що не вплатять передплати за IV. чвертьріччя від 1. 10.—31. 12. ц. р.

їнського Допомогового Комітету в Білій Підляській при енергійній помочі мужа довір'я Григорія Дерчука та солтиса села Горбова, Миколая Климовича. В садку було шістнадцять дітей і був він чинний від 13. 7. до 22. 8. ц. р.

В селі Горбові є від 1940 року однокласова українська школа, українська кооператива „Надія" з 70 членами, дитячий садок був організований двічі: в 1941 і тепер. Село Горбів в своїй національно-громадянській праці може бути прикладом для інших сіл нашої околиці.

ЗАКІНЧЕННЯ САДОЧКА

В селі Корощин, пов. Біла Підл., дня 19. серпня видбулося святочне закінчення садочка. Свято склалося з 25 точок. Деклямували: Тінда Марійка, Боровик Варвара, Василюк Ядв, Фіг Євгенія, Юзепчук Люба, Лоєвська Ліда, Тимощук Оксана, Кондратюк Надія, Зубко Софія, Лесюк Віра та інші. Крім того на свято складися пісні, танки, та вправи. До садочка ходило 31 дітей. За гарне підготовлення свята та за працю садівничці Богуш М. належить похвала. **Місцевий.**

НА ЗАКІНЧЕННЯ САДОЧКА В КОДНІ

Дня 29. 8. 1943 р. відбувся попис дитячого садочка в Кодні, повіт Біла Підляська. У пописі, на закінчення садка, брали участь ще два садочки, а саме з села Ольшанки і з Окчина. Діти гарно прибрані співали пісні, деклямували вірші, робили вправи рушниками і хоругвами, танцювали національні таночки і грали гарні веселі забави. На кінці шкільні діти з Кодня представляли стародавній український звичай „Обжинки". Малі дівчатка дожинали збіжжя, плели вінок і несли його господареві з гарними побажаннями та приспівували пісні. Це всім присутнім дуже подобалося. Всі були веселі та вдоволені, а головно родичі тішилися своїми найменшими дітьми, що так гарно прописалися.

Від 19. до 25. вересня затемнення обов'язує від год. 8.30 веч. до 5.30 рано.

Статті, дописи й завваги до „Холмської Землі", які торкаються Холмщини й Підляшшя, просимо слати на адресу: Д-р Степан Баран, Холм, вул. Коперника 17, тел. 79.

Наші найменші з садочка в Кодні зо своїми батьками й провідницею садка п. Юлією Лисик

ТІЛОВИХОВАННЯ І СПОРТ

СПОРТОВА І ТІЛОВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ У. С. К. „БУГ" У ХОЛМІ

Завдяки підреферентурі тіловиховання УДК Холм і при активній помочі У. С. К. „Буг" у Холмі зорганізовано цього року в нашому повіті 9 сільських відбиванкових дружин в таких селах і волостях: 1. Бозок (волость Став) 15 чл.; 2. Жмудь 11 членів; і в таких селах волости Ольхівець: 3. Бусівно 16 чл.; 4. Вілька Тарнівська 13 чл.; 5. Кулик 11 чл.; 6. Сичин 12 чл.; 7. Козя-гора 9 чл.; 8. Пнівно 11 чл. та 9. Ставок (вол Цициів) 9 чл. — разом 107 членів.

Дня 6. червня ц. р. зорганізовала підреферентура тіловиховання перший турнір цих відбиванкових дружин в селі Сичин. Ставились до змагань тільки три дружини: Бусівно, Сичин і Вілька Тарнівська з таким вислідом: 1. Бусівно—Сичин 2:1 (39:29), 2. В. Тарнівс.—Бусівно 1:2 (44:47), 3. Сичин—В. Тарнівська 0:2 (18:30): після точкування I. місце: Бусівно 2 гри 4:2 т. 86:73 ворота, II. місце: В. Тарнівська 2 гри 3:2 т. 74:65ворiт, III. місце: Сичин 2 гри 1:4 т. 47:69 воріт.

На 8 серпня ц. р. назначено повітові змагання сільських відбиванкових дружин у Холмі. — Станула до змагань тільки дружина із Бусівна і розіграла одинокі змагання з відбиванковою секцією У. С. К. „Буг" Холм з вислідом 2:0 в користь УСК „Буг" Холм.

Дружина копаного м'яча У. С. К. „Буг" Холм, після побідного закінчення змагань за мистецтво холмської области, розіграла такі змагання:

18. 8. 1943 — „Буг"—„Остбан" Холм 2:3 (1:0) — це другі програні змагання „Бугу' цього року. Хоч „Буг" виступив з двома запасними змагунами, все ж таки першу половину провадив і тільки завдяки перевові не здобув більше воріт. У другій половині зійшов з грища контузiов. середний помічник Урбанюк, „Остбан" використав ослаблений склад і стрілив троє воріт. Ворота для „Бугу" здобули Флюнт і Сімків.

22. 8. 43. — „Буг"—„Райтерцуг" Грубешів 2:2 (0:0) в рямцях обласного спортового свята в Грубешові, в яке увійшли такі точки: легкоатлетичний тризмаг мужчин і жінок при участи змагунок і змагунів У. С. К. „Буг" Холм, У. С. К. „Богун", Володава, і У. С. К. „Червень" Грубешів, відбиванковий турнір між У.С.К. „Буг", У. С. К. „Червень" Грубешів і У. С. К. „Червень"—„Поліція," Грубешів, і змагання копаного м'яча за мистецтво холмської области між У. С. К. „Червень" Грубешів—У. С. К. „Богун" Володава, та згадані змагання між „Бугом"—„Райтерцугом" з Грубешова. „Буг" виставив цим разом аж 3-ох резервових змагунів, однак після досить цікавої і живої гри зремісував із добре стрілово диспонованою нім. дружиною. Ворота для „Бугу" здобули Буштедт із вільного й Іваницький у підворітньому заміщанню. Цими двома змаганнями „Буг" підготовився до стрічі з У. С. К. „Лемко" в Сяноці за вхід до кругу першунів. І хоч ця зустріч заповідалася дуже завзятою і цікавою, показалося однак навпаки, як це побачимо в дальшому нашому звіті. У згаданому легкоатлетичному тризмагу: для мужчин — біг 100 м., скок у далечінь та мет булавкою і для жінок — біг 60 м., скок у далечінь і мет м'ячем — „Буг" осягнув такі місця: у жіночих конкуренціях: I місце заняла змагунка Микольська Галина і IV м. Софія Забурко, а в мужеських: III місце Лихотоп Олекса а VI місце Стасюк Євген — всі інші місця обсадив своїми досконалими спортовцями У. С. К. „Червень". У відбиванковому турнірі мужчин: 1. місце У. С. К. „Червень" Грубешів, 2. місце У. С. К. „Буг" Холм, 3. місце У. С. К. „Червень" „Поліція" Грубешів. У відбиванці жінок перше місце беззастережно заняла жіноча шістка „Червень' перед шісткою „Бугу". (Докінчення буде)

† Посмертні згадки

† ГНАТ МАРИНЮК

В п'ятницю 27. серпня 1943 р. о годині 7 вечером згинув від ворожої кулі в часі повороту з роботи в полі домів у рідному селі Ольшині, волость Рокітно, повіт Біла Підляська на Підляшші, місцевий тридцятидволітній селянин, Гнат Маринюк, командант пожежної сторожі села Ольшина. Похорон відбувся в неділю 29. серпня ц. р. на православному цвинтарі в Ольшині при великій участі українського населення з Ольшина і дооколичних сіл. Покійний залишив старих батьків, молоду дружину та троє малих дітей.

У тому самому селі Ольшин згинув від ворожої кулі 6 квітня 1943 **Леонтій Севастіянюк,** солтис села Ольшина. — В. И. П.

† ГНАТ ЗЕЛЕВСЬКИЙ

В день свята Спаса 19. серпня 1943 р. згинув від ворожої кулі в часі нападу на власну хату в Телятині, повіт Грубешів, Гнат Зелевський, муж довіря Українського Допомогового Комітету в Грубешові й діяльний український громадянин, що походив з недалекого галицького села в сокальському повіті. Величавий похорон відбувся 21. серпня ц. р. В. И. П.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Андрій Пляс в Ляцьку. Матеріял, який Ви прислали нам в останньому листі, вже використаний давніше з Ваших дописів на сторінках „Холмської Землі" і годі нам повторяти те, що вже у нас появилося друком.

О. Г. Немирич. В останніх тижнях одержали ми від Вас кілька листів з дописами. Ні в одному з листів не подали Ви своєї адреси й тому не могли ми відповісти листовно на справи особистого характеру, що Ви їх порушили. На будуче прохаємо подавати у кожному листі свою точну адресу. З присланого матеріялу ми вже те, що було можливе до використання — використали й видрукували на сторінках часопису. Віршів не містимо. Відносно посвідки—справа нелегка і Вам тяжко, а властиво й неможливо від компетентної влади її видістати, бо зареєстрованими можуть бути тільки фахівці, що працюють постійно пером і з цього виключно живуть. Впрочім у таких справах треба звернутися безпосередно до Дирекції Українського Видавництва в Кракові. Просимо про дальшу співпрацю.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК „Холмська Земля"

Чвертьрічна передплата 3.50 зл., півріччна передплата 7 зол. Гроші посилати на адресу: **УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО Краків, Райхсштрассе 34**

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: За 1 мм. на 1 шпальту за ред. текстом 1.50 зол., в тексті 100 відс. дорожче. — Максимальний вимір оголошення: 180 мм. на 1 шп., або 90 мм. на 2 шп., або 60 мм. на 3 шп., або 45 мм. на 4 шп. **ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ:** 50 грошів за слово, за перше слово грубшим друком — 1 зол.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39.
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34, Fernspr. 230-39. : Druck: „Neue Zeitungsdruckerei". Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7. Fernsprecher 102-79.